

Українська література

Дата – 02.04.2020. Викладач. Біров О.І.

Тема уроку. Михайло Коцюбинський. Повість «Тіні забутих предків». Трагічна доля Івана й Марічки як наслідок суперечності між мрією та дійсністю. Світ людини у зв'язку зі світом природи.

Пояснення навчального матеріалу

1. Опрацювання ролика

<https://www.youtube.com/watch?v=jP2lVDZY8w0>

2. Актуалізація опорних знань

Учні виконують тест

1.Що було причиною частого перебування М.Коцюбинського у Німеччині, Австрії, Швейцарії, Італії?

- А. Любов до подорожей
- Б. Необхідність лікуватися
- В. Потяг до вивчення іноземних мов
- Г. Перекладацька діяльність

2.У яких містах України відкрито літературно-меморіальні музеї

М.Коцюбинського?

- А. У Києві
- Б. У Чернігові
- В. У Полтаві
- Г. У Вінниці

3. Який перифраз використовують, коли говорять про М.Коцюбинського?

- А. Кобзар
- Б. Каменяр
- В. Прометей
- Г. Великий Сонцепоклонник

4. У якому творі М.Коцюбинського головними героями є Утома, Ниви в червні, Зозуля, Залізна рука города?

- А. "Fata morgana"
- Б. "Intermezzo"
- В. "Коні не винні"
- Г. "Тіні забутих предків"

5.Про кого йде мова в наведеному фрагменті з новели М.Коцюбинського "Intermezzo": "Трепов! Оверко! Пава! Чотири пальці у рот - і дикий степовий свист. Біжать"?

- А. Про міських приятелів
- Б. Про селян
- В. Про собак
- Г. Про образи зі сновидінь

6. Під час якої події М.Коцюбинський зустрічався з Панасом Мирним, Михайлом Старицьким, Оленою Пчілкою, Гнатом Хоткевичем, Лесею Українкою, Василем Стефаником?

- А. Під час святкування 50-річчя української літератури у Львові
- Б. Під час відкриття пам'ятника І.Котляревському у Полтаві 1903 року
- В. Під час відзначення сторіччя з дня народження Т.Шевченка у Каневі
- Г. Під час презентації однієї з книг М.Коцюбинського

7. Кому М.Коцюбинський присвятив новелу "Intermezzo"?

- А. Дружині Вірі Устимівні
- Б. Івану Франку
- В. Кононівським полям

Г. Лесі Українці

8. Які засоби художньої виразності використано у наведеному фрагменті новели М. Коцюбинського "Intermezzo" : " На небі сонце- серед нив я. Більше нікого. Йду. Гладжу рукою соболину шерсть ячменів, шовк колосистої хвилі. Вітер набива мені вуха шматком згуків, покошланим шумом. Такий він гарячий, такий нетерплячий, що аж киплять від нього срібноволосі вівса. Йду далі. Киплять. Тихо пливе блакитними річками льон."?

- А. Епітети, метафори
- Б. Порівняння, персоніфікація
- В. Риторичні запитання
- Г. Паралелізм, градація

9. Визначте художні засоби: "Сіра маленька пташка, як грудка землі, низько висіла над полем. Тріпала крильми на місці напружено, часто і важко тягнула вгору невидиму струну від землі аж до неба ".

- А. Гіпербола
- Б. Порівняння
- В. Метафора
- Г. Фразеологізм
- Д. Протиставлення
- Е. Епітет

10. За який твір М. Коцюбинському дали нове ім'я – Сонцепоклонник?

- А. "Подарунок на іменини"
- Б. " Intermezzo"
- В. "Тіні забутих предків"
- Г. "Цвіт яблуні"

11. У повісті «Тіні забутих предків» змальовано такий регіон України:

- А. Буковина
- Б. Волинь
- В. Гуцульщина
- Г. Бойківщина
- Д. Галичина

12. Які риси імпресіонізму проявляються в оповіданні М. Коцюбинського "Intermezzo"?

- А. Другорядна роль сюжету
- Б. Точне дотримання місця, часу і дії зображуваних подій
- В. Яскрава оригінальна тропіка, ускладнене асоціювання
- Г. У зображенні героя віддається перевага відтворенню його мінливих душевних станів

3. Робота з текстом

- «Тіні забутих предків» - така таємнича назва повісті. Чому тіні? Яких предків?
- Яка сюжетна основа повісті? (Це короткочасне, як весна, щастя й трагедія Івана й Марічки.)

Згадаймо «Ромео і Джульєтта» В. Шекспіра, кохання двох юних людей вступає в конфлікт із законами родової помсти. Але кохання відкидає цей кривавий варварський закон. Так й у повісті «Тіні забутих предків» родини ворогують між собою споконвіків. (Учні переказують уривок з твору.)

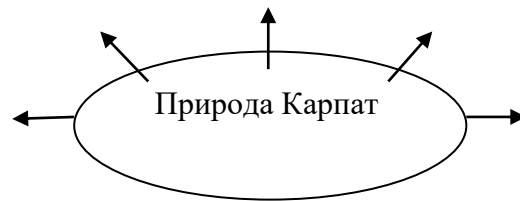
- Знайдіть і зачитайте,ю як і де зустрілися Іван і Марічка?
- Як проводили діти час на природі?

Поряд з головними героями існує ще один герой – Трембіта, що кожного разу сповіщала людям про радість і горе. Іван говорив, що за його пам'яті вже двічі коло їхньої хати гула трембіта, сповіщаючи горам і долам про смерть.

Діти вирости, розквітло ніжне кохання, але ворожість родин не давала їм зустрічатися.

Учні читають уривок з твору.

- Де зустрічалися й освідчувалися в коханні Іван і Марічка?
- Як впливала природа на психологію головних героїв? Утворіть асоціативний куш.

- Знайдіть у тексті твору, як розгортаються події далі й зачитайте.
- Що чекало Івана дома?
- Яку роль відіграє вода?
Марічка й Іван – діти природи, але вона не помилювала їх, не захотіла, що люблячі серця були разом.
- Що сталося з Іваном, коли довідався, що Марічка загинула? (Він зникає на 6 років і повертається лише на сьомий, худий, зчорнілий, набагато старший своїх років.)
- Чи повернувся він додому? Що далі? (Він одружується з Палагною, хоча її зовсім не кохає. Так ішло життя. Для праці – будні, для ворожіння – свято.)
- Як впливали звичаї на душу героїв? Поясніть настрої Івана на Святвечір.
- Розкажіть, як змінило Палагну ворожіння на Святого Юру. Яку проблему розкриває автор у цьому уривку? (Проблема зради)
- Чому, на вашу думку, Палагна зраджує Івана?
- Чому Іван не забув Марічку?
- Чи можливе таке кохання в наш час?
- Чи міг би Іван бути щасливим з Палагною?
- Зачитайте уривок, де Марічка ввижається Іванові. Що відбувається з героєм?
Сумно сповіщала трембіта горам про смерть.

Висновок викладача

«Тіні забутих предків» — один із найбільш зворушливих творів про кохання. Героїв цієї повісті Івана та Марічку називають українськими Ромео та Джульєттою. Розповівши трагічну історію кохання гуцулів, М. Коцюбинський оспівав духовну красу людини, чисте й вірне почуття.

Любов Івана та Марічки, дітей двох ворогуючих сімей, народилася несподівано, всупереч тій ненависті, що супроводжувала життя Палійчуків і Гутенюків. Дві споріднені душі знайшли одна одну, щоб ніколи не розлучатися. Між ними повна гармонія, взаєморозуміння. Обоє — діти природи, яким добре відомі її закони, її мова, обоє — талановиті музиканти: Іван грав на флюярі, а Марічка обзивалася до нього своїми співаночками. Сподівалися побратися, незважаючи на сімейну ворожнечу.

Але доля склалася по-іншому. Іван пішов на заробітки, а в цей час трагічно загинула Марічка. Ось з цієї події, як мені здається, і починається велика історія про справжню вірність. Все, що робив Іван після смерті Марічки, — це були спроби жити новим життям, забути кохану. Майже сім років він десь блукав, служив у наймах, здавався людям «ведмедем, який зализує свої рани». Потім повернувся в село, одружився, прагнув стати господарем, сім'янином. Але ж усі ці спроби були марними. Нове життя не приносило ні радості, ні щастя. Царинка і маржинка — слабка заміна того, що називають сім'єю. Бо дружина Палатна не була Марічкою! А саме вона, незабутня подруга дитячих та юнацьких літ, вічно стояла біля нього, співала свої співаночки або тихо плакала. І неправда, що Івана зжив зі світу Юра-мольфар, що він загинув через якусь душевну хворобу! Просто герой повернувся, нарешті, до своєї єдиної на все життя коханої. Тільки з нею він міг бути живим, міг діяти, творити, міг відчувати себе людиною. А якщо її немає,

то й він не повинен жити — це вже суперечило б його людській сутності. Ось так я розумію трагедію гуцульських Ромео та Джульєтти.

Звичайно, література і життя — це не одне й те ж. Життя багатше за будь-який художній твір, і людина завжди зможе знайти застосування для своїх сил, думок і бажань, навіть якщо її спіткало нещасливе кохання. Але, перечитуючи повість М. Коцюбинського, знову і знову переживаєш, хвилюєшся і глибоко співчуваєш закоханим. Знову і знову щемить серце від такої щирої і зворушливої пісеньки Марічки:

Ізгадай мні, мій миленький, два рази на днину,
а я тебе ізгадаю сім раз на годину.

Люди, які вміють кохати один раз, справді прекрасні. Вони ніколи не зрадять, не зможуть збрехати. Тож нехай у кожному з нас буде хоч крихітка тієї душевної краси, якою М. Коцюбинський наділив своїх нещасних і щасливих закоханих — Івана та Марічку.

Домашнє завдання.

Підготувати міні-проект «Естетичні смаки та особливості характеру карпатських українців» (за повістю М. Коцюбинського «Тіні забутих предків»).